Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2025/760

2025 2 11

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto rezoliucija

Indėlis į Europos Komisijos 2025 m. darbo programą

(C/2025/760)

Pranešėjai: **Christa SCHWENG**
CINZIA DEL RIO
Ioannis VARDAKASTANIS

Patarėjai	Jukka AHELA (I grupės pranešėjos) Stefan GRAN (II grupės pranešėjos) Piotr SADOWSKI (III grupės pranešėjo)
Teisinis pagrindas	Darbo tvarkos taisyklių 52 straipsnis 4 dalis
Priimta plenarinėje sesijoje	2024 12 4
Plenarinės sesijos Nr.	592
Balsavimo rezultatai (už / prieš / susilaikė)	163/2/9

1. Įžanga

1.1. EESRK, kaip ES organizuotos pilietinės visuomenės institucinis atstovas, pareiškia savo poziciją dėl Europos Komisijos 2025 m. darbo programos. 2024–2029 m. Europos Komisijos pirmininkės Ursulos von der Leyen politinėse gairėse išdėstytas atsparios, tvarios ir įtraukios Europos veiksmų planas. Indėlis į šią darbo programą rengiamas pagal tas pačias septynias antraštines dalis, stiprinant socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės organizacijų (PVO) vaidmenį formuojant ES politiką. Jis grindžiamas kai kuriomis rekomendacijomis, pateiktomis EESRK rezoliucijoje „ES demokratinės pažangos planavimas. Rezoliucija kitai teisėkūros institucijų kadencijai“, kuri buvo priimta 2024 m. rugsėjo mėn.

1.2. Visų pirma būtina, kad ES skubiai imtųsi veiksmų siekiant geriau įgyvendinti JT darbotvarkę iki 2030 m., jos darnaus vystymosi tikslus ir Ateities paktą. Tai būtų galima pasiekti visa apimančia ES strategija, skirta palaikyti taiką ir skatinti ekonominę, socialinę ir aplinkosauginę pažangą.

1.3. Nepaisant to, kad ES pasiekė lūžio tašką ir visai šalia mūsų vyksta karas, diskutuojant apie ES ateitį svarbiausi klausimai turėtų būti iššūkių kelianti klimato kaita ir skaitmeninė pertvarka, arši konkurencija pasaulinėse rinkose, pagrindinės demokratijos, solidarumo, žmogaus teisių, lygybės, socialinio teisingumo, tvarumo vertybės ir teisinės valstybės principas. Socialiniai partneriai ir pilietinės visuomenės organizacijos atlieka lemiamą vaidmenį puoselėjant ir stiprinant šias vertybes ir prisideda prie politikos ir priemonių kūrimo, vykdymo užtikrinimo ir stebėsenos tiek nacionaliniu, tiek Europos lygmenimis.

1.4. EESRK atlieka itin svarbų vaidmenį skatinant tvirtą pilietinę erdvę ir sudarant palankesnes sąlygas prasmingam pilietiniam dialogui. Kadangi Komitetas turi daug ekspertinių žinių ir ilgalaikės patirties, jis yra gyvybiškai svarbus tiltas tarp ES institucijų ir įvairių pilietinės visuomenės organizacijų, užtikrindamas, kad politikos formavimo procesuose jų balsas būtų išgirstas. Dėl savo unikalios pozicijos EESRK gali skatinti dalyvaujamąją demokratiją ir padėti į ES politikos formavimo procesą įtraukti įvairius suinteresuotuosius subjektus. EESRK suteikia galimybę naudotis konsensuso ir dialogo platforma ir taip remia įtraukios politikos, atspindinčios darbdavių, darbuotojų ir pilietinės visuomenės organizacijų poreikius ir siekius, formavimą, tuo didindamas ES valdymo teisėtumą ir veiksmingumą. EESRK pabrėžia, kad svarbu į ES dialogą įtraukti visus žmones, ypač iš retai išklausomų grupių, taip didinant piliečių dalyvavimą ir skaidrumą visose ES institucijose.

1.5. 2025 m. bus labai svarbūs nustatant kitos Europos Komisijos kadencijos teisėkūros pobūdį. EESRK ragina imtis griežtų priemonių siekiant užtikrinti, kad nustatyta politika būtų socialiai įtrauki, tvari aplinkosaugos požiūriu ir padėtų sukurti ekonomiškai klestinčią ES.

2. **Naujas Europos tvaraus klestėjimo ir konkurencingumo planas**

2.1. Atsižvelgdamas į naujus geopolitinius ir vis sudėtingesnius iššūkius, EESRK ragina ES institucijas imtis ryžtingų veiksmų, kad būtų užtikrintas ilgalaikis ES konkurencingumas, visų gerovė ir lyderystė pasaulinėje arenoje. Todėl būtina tobulinti visas politikos priemones, padedančias stiprinti ES našumą ir konkurencingumą, gyvybiškai svarbias ekonomines investicijas derinant su bendrais socialiniais ir aplinkos apsaugos tikslais, kartu skatinant socialinę rinkos ekonomiką ir užtikrinant ateities kartų gerovę.

2.2. Siekiant stiprinti konkurencingumą ir skatinti aukštynkryptę konvergenciją visoje Europoje, bus labai svarbu vykdyti naujų rūšių investicijas ir reformas ir spartinti inovacijas. Be to, svarbu užtikrinti, kad būtų atsižvelgiama į socialinės įtraukties ir aplinkos apsaugos tikslus ir jie būtų suderinti su tikslu didinti ES konkurencingumą.

2.3. ES skubiai reikia tvirto žaliojo ir socialinio kurso, grindžiamo gerovės ekonomika ir nauja žmonių ir planetos gerovės koncepcija, užtikrinant teisingą pertvarką ir žmogaus teisėmis grindžiamą požiūrį. Siekiant, kad šia iniciatyva nebūtų užkraunama didelė našta įmonėms, reikia užtikrinti tinkamą ir veiksmingą jos įgyvendinimą parengiant realistiškus veiksmų planus nacionaliniu lygmeniu ir remiant įmones, ypač MVĮ, kad būtų išlaikytas konkurencingumas ir užtikrintas visiškas ir kokybiškas užimtumas. Siekiant įgyvendinti ES aplinkosaugos tikslus, mums reikia investicijų, MTI, technologijų, tinkamų įgūdžių, Europos pramonės politikos, kuri galėtų sutelkti viešąsias ir privačiąsias lėšas ir kuri būtų pagrįsta socialinių standartų ir kokybiškų darbo vietų apsauga.

2.4. Šiam tikslui pasiekti, Europa turi tapti konkurencingesnė, kaip matyti iš M. Draghi ataskaitos, ir kartu visais lygmenimis remti Europos socialinį modelį ir sanglaudos politiką. Pagal šią ataskaitą yra trys būdai atgaivinti augimą: panaikinti inovacijų atotrūkį su JAV ir Kinija, visų pirma pažangiųjų technologijų srityje, parengti bendrą planą dėl priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir konkurencingumo didinimo, didinti saugumą ir mažinti priklausomybę. Šioms trims sritims reikia didžiulių investicijų, kad būtų pertvarkyta ekonomika, todėl reikalingi ES finansiniai investicijų pajėgumai.

2.5. Reikia sugriežtinti galiojančias bendrosios rinkos taisykles, kad būtų sukurta nauja ir teisingesnė tarpvalstybinio žmonių, prekių, paslaugų, kapitalo ir duomenų judumo dinamika, kaip nurodyta E. Letta ataskaitoje.

2.6. EESRK pripažįsta, kad svarbu mažinti administracinę naštą ir reikalavimų laikymosi išlaidas, tačiau pabrėžia, kad tai turi būti daroma skaidriai ir įtraukiai, nepakenkiant pagrindiniams teisėkūros tikslams ir išlaikant esamus aukštus standartus, be kita ko, susijusius su visuomenės gerove ir aplinkos apsauga. Reikia nustatyti aiškius kriterijus ir veiksmingą įgyvendinimo vertinimą nacionaliniu lygmeniu. Komisija turėtų aiškiai ir skaidriai informuoti apie planuojamas geresnio reglamentavimo iniciatyvas ir užtikrinti socialinį dialogą bei visokeriopą pilietinės visuomenės dalyvavimą šiame procese.

2.7. MVĮ taikomas principas „visų pirma galvokime apie mažuosius“ turėtų tapti realybe sukuriant stabilią teisinę sistemą, racionalizuojant ir mažinant administracinius procesus, sudarant vienodas sąlygas bendrojoje rinkoje ir suteikiant MVĮ prieigą prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos prieinamomis kainomis;

2.8. Investicijos į inovacijas ir gamybą, grindžiamos atviru strateginiu savarankiškumu, remiantis poveikio klimatui neutralizavimo pramone, žiedine ekonomika, svarbiausiosiomis žaliavomis, Lustų aktu ir gynybos bei strateginėmis technologijomis, yra neatidėliotinos ir turėtų būti tvariai suderintos su bendrais socialiniais ir aplinkos tikslais.

2.9. Tvirta Europos pramonės strategija turėtų papildyti 2040 m. tikslą sumažinti išmetamą CO_2 kiekį 90 proc. ir kurti aukštos kokybės darbo vietas Europoje. Todėl, siekiant padidinti ir užtikrinti tvarų ES konkurencingumą, pagal ES žaliąjį kursą kaip strateginį prioritetą reikia skubiai parengti išsamų veiksmų planą, pavyzdžiui, būsimą *švarios pramonės kursą*. Reikėtų nustatyti ir tinkamai skatinti tikslines papildomas žaliosios pertvarkos priemones, kuriomis siekiama remti labiausiai paveiktus sektorius ir regionus, įmones ir darbuotojus, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos numatyti ir valdyti pokyčius vykdant sąžiningą ir teisingą procesą.

2.10. EESRK pasisako už visiems naudingą technologinį pokytį, užtikrinant, kad skaitmenizacija sumažintų nelygybę, o ne ją didintų, pavyzdžiui, investuojant į tvirtą viešąją skaitmeninę infrastruktūrą, būtiną viešosioms paslaugoms. Šiomis aplinkybėmis, EESRK prašo EK įvertinti skaitmenizacijos didėjimo lygį viso viešojo administravimo srityje naudojantis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone nacionaliniuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, kurie baigs galioti 2026 m.

2.11. Skaitmenizacija, įskaitant dirbtinį intelektą, iš esmės keičia darbo pasaulį ir kartu atveria didžiulį didesnio našumo potencialą visose ekonomikos šakose. 2025 m. pradžioje EESRK pateiks konkrečią nuomonę kartu su Tarybai pirmininkausiančios Lenkijos prašymu parengta nuomone dėl dirbtinio intelekto poveikio darbuotojų sveikatai ir saugai. Reikėtų toliau vertinti algoritminio valdymo poveikį darbo sąlygoms ir darbo organizavimui, kartu užtikrinant, kad būtų laikomasi žmogaus atliekamos kontrolės principo.

2.12. Būtina revoliucija įgūdžių srityje ir veiksmai Europos lygmeniu, nes ES gerokai atsilieka nuo Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane nustatyto tikslo, kad 60 proc. suaugusiųjų dalyvautų mokymuose. EESRK ragina pateikti patikimų naujausių duomenų, kad būtų galima stebėti šį dalyvavimo lygį. EESRK tvirtai remia siūlomą strateginį gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos mokymo planą ir efektyvias veiksmų gaires. Šiuose procesuose turėtų dalyvauti socialiniai partneriai ir pilietinės visuomenės organizacijos.

2.13. EESRK su susidomėjimu atkreipia dėmesį į siūlomą iniciatyvą dėl nuotolinio darbo ir teisės atsijungti ir prašo EK įtraukti šią iniciatyvą į 2025 m. darbo programą.

2.14. Dirbtinio intelekto (DI) fabrikai pirmenybę turėtų teikti bendradarbiavimui su MVĮ ir vietos inovacijų centrais, užtikrindami, kad DI nauda būtų plačiai prieinama. EESRK rekomenduoja dirbtinio intelekto fabrikams veikti laikantis griežtų etikos standartų, kad būtų užtikrintas skaidrumas, atskaitomybė ir pagrindinių teisių apsauga. EESRK prašo leisti dalyvauti nuo pat pradžių.

2.15. Stipresnei, pokyčius skatinančiai ir konkurencingai pramoninei bazei reikia didelių investicijų, kurios turėtų būti finansuojamos, reguliuojamos ir įgyvendinamos taip, kad būtų išsaugotas bendrosios rinkos vientisumas ir panaikinti augimo, našumo ir inovacijų skirtumai tarp ES ir jos tarptautinių partnerių bei pagrindinių konkurentų. Būtinas didelis viešasis finansavimas siekiant paskatinti privačiąsias investicijas tose srityse, kuriose investuoti į neutralaus anglies dioksido poveikio sprendimus verslui šiuo metu nėra pelninga, ir strateginiuose sektoriuose, kuriuose priešingu atveju gamyba būtų vykdoma geoekonomiškai konkuruojančiuose pasaulio regionuose, kuriuose gali būti piktnaudžiaujama priklausomybe.

2.16. Todėl EESRK pritaria tam, kad pagal kitą daugiametę finansinę programą būtų įsteigtas naujas Europos konkurencingumo fondas naujam ir sustiprintam biudžetui sudaryti. Ji turėtų apimti didesnes viešąsias investicijas ir veiksmus, kuriais būtų skatinamos investicijos į strategines technologijas ir privačios investicijos siekiant bendrų tikslų, be kita ko, pasitelkiant EIB.

2.17. Tai svarbus tikslas siekiant pereiti prie Europos finansuojamų bendrų projektų strateginiuose sektoriuose, turinčiuose akivaizdžią ES pridėtinę vertę. Europos konkurencingumo fondo finansuojamais bendriems Europos interesams svarbiais projektais (BEISP) reikėtų remti pagrindines partnerystes.

2.18. EESRK palankiai vertina su būstu susijusių valstybės pagalbos taisyklių peržiūrą. Reikia surengti platesnes diskusijas dėl valstybės pagalbos taisyklių ir konkurencijos bei pramonės politikos, atsižvelgiant į politinius ir ekonominius pokyčius ir daugiausia dėmesio skiriant strateginiams žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos tikslams.

2.19. Siekiant sumažinti Europos priklausomybę nuo užsienio energijos šaltinių ir skatinti Europos strateginį savarankiškumą, ES reglamentavimo sistema turėtų sudaryti sąlygas aplinkai nekenksmingam, įperkamam, prieinamam ir patikimam energijos tiekimui, kaip nurodyta energetikos sąjungoje. EESRK pabrėžia, kad energijos tiekimas laikomas visuotinės svarbos paslauga.

2.20. ES turėtų imtis skubių veiksmų siekiant sukurti visavertę Europos sveikatos sąjungą ir daug investuoti į bendrus medicinos mokslinių tyrimų projektus, kaip tai buvo daroma reaguojant į COVID-19; primygtinai ragina ES parengti retųjų ligų veiksmų planą ir pripažinti, kad piliečiai turi teisę į kokybiškas, įperkamas ir prieinamas sveikatos priežiūros paslaugas – tai turi būti nustatyta Europos sveikatos garantijų sistemoje. Šis įsipareigojimas yra būtinas siekiant apsaugoti visuomenės sveikatą kaip gyvenimo kokybės ir atsparumo ES ramstį.

2.21. EESRK ragina patvirtinti Europos priežiūros garantiją, kad būtų užtikrinta prieiga prie įperkamų ir kokybiškų priežiūros paslaugų ir kartu remiami prižiūrintieji asmenys. Būtina geromis darbo sąlygomis į sveikatos priežiūros sektorių pritraukti naujų darbuotojų ir investuoti į išsilavinusią, kvalifikuotą, lyčių požiūriu subalansuotą ir motyvuotą darbo jėgą, kuri būtų labai vertinama socialiniu požiūriu ir gautų atitinkamą atlyginimą.

2.22. EESRK pabrėžia, kad reikia stiprinti sveikatos priežiūros sektoriaus kibernetinio saugumo sistemą, pabrėždamas tai, kad medicininės priežiūros sektorius tampa vis labiau priklausomas nuo skaitmeninių technologijų. Europos kibernetinio saugumo veiksmų plane daugiausiai dėmesio reikėtų skirti trims pagrindinėms sritims: sustiprintai ligoninių ir sveikatos priežiūros paslaugų teikėjų kibernetinio saugumo infrastruktūrai, paramai mažesniems sveikatos priežiūros paslaugų teikėjams ir viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės kibernetiniam atsparumui.

2.23. Be to, dėmesį sutelkiant į DI sveikatos priežiūros srityje reikėtų padidinti kibernetinį saugumą, racionalizuoti diagnostiką, užtikrinti derėjimą su Europos kibernetinio saugumo veiksmų planu siekiant saugesnės ir įtraukesnės skaitmeninės pertvarkos, kartu išlaikant į žmogų orientuotą priežiūrą.

3. **Nauja Europos gynybos ir saugumo era**

3.1. Saugi Europa – tai Europa, kurioje, be kita ko, paisoma socialinio ir ekonominio teisingumo. EESRK ragina skatinti taiką, saugumą ir gynybą, pasaulinį teisingumą ir pasaulinę pažangą aktyviai siekiant taikos, remti daugiašalę sistemą, užtikrinti sąžiningą konkurenciją, spręsti skurdo problemą, skatinti socialinį ir pilietinį dialogą, skatinti demokratiją, žmogaus teises ir humanišką migracijos valdymo sistemą.

3.2. ES turėtų įgalinti savo piliečius ir užtikrinti jų saugumą kelete sričių, apsaugant juos nuo išorės priešų, pavojaus sveikatai ir būsimų pandemijų, hibridinių grėsmių ir piktnaudžiavimo pažangiomis skaitmeninėmis technologijomis ar netinkamo jų naudojimo, taip pat skurdo, atskirties ir diskriminacijos grėsmės, kartu užtikrinant ekonomines ir darbo galimybes visiems, nuo ekstremaliųjų klimato ir biologinės įvairovės situacijų grėsmės ir galiausiai – nuo grėsmių dalyvaujamajai demokratijai, piliečiams aktyviai dalyvaujant pilietiniame, politiniame ir demokratiniame gyvenime.

3.3. Gynybos pramonei ir Europos strateginių technologijų platformoms (STEP) skiriamas dėmesys neturėtų sumažinti viešųjų išlaidų kitiems pramonės sektoriams ir pagrindinėms paslaugoms, pavyzdžiui, sveikatos sistemoms, švietimui ir teisingumui, darant poveikį jų tvarumui, kokybei ir įtraukumui. Į karą orientuotų pramonės šakų finansavimas neabejotinai bus audringų viešų diskusijų tema. Investicijos į saugumą ir gynybą yra neveiksmingos, jei visuomenė susiskaldžiusi. Pagrindinis Europos gynybos politikos tikslas turėtų būti išlaidų ir infrastruktūros koordinavimas, technologinių poreikių nustatymas ir valstybių narių susiskaidymo problemos sprendimas.

3.4. Bendrai ES gynybos politikai taip pat reikalinga tikra, visavertė bendra užsienio politika, apimanti daugiau nei tik dabartinį tvirtesnį bendradarbiavimą (t. y. bendrą užsienio ir saugumo politiką). Šiuo tikslu ES turėtų būti suteiktos tinkamos materialinės ir nematerialinės priemonės, įskaitant nuosavus išteklius.

3.5. EESRK pasisako už ES bendros saugumo ir gynybos politikos stiprinimą ir tikros Europos gynybos sąjungos kūrimą, įskaitant bendrų ES strateginių ir ypatingos svarbos technologijų ir gynybos pajėgumų stiprinimą, taip pat glaudesnį bendradarbiavimą su panašiai mąstančiais partneriais.

3.6. EESRK ragina pagal Migracijos ir prieglobsčio paktą užtikrinti, kad ES pasiektų tinkamą veiksmingo ir realistiško, humaniško ir tvaraus migracijos valdymo pusiausvyrą, skatindama teisėtus atvykimo į ES būdus ir kartu užtikrindama savo išorės sienų saugumą ir kontrolę, teisėmis grindžiamą požiūrį į prieglobstį ir migrantų bei pabėgėlių įtrauktį į darbo rinką. ES turėtų pabrėžti migracijos teikiamas galimybes, veiksmingos integracijos politikos būtinybę ir poreikį dirbti ir skatinti teisėtus būdus. Todėl EESRK remia Europos Komisijos partnerystes su saugiomis šalimis. Visiška pagarba žmogaus teisėms ir valstybių narių solidarumas turi būti užtikrinami nuolat. Migracijos klausimas turi būti vertinamas ne tik saugumo požiūriu.

3.7. EESRK pabrėžia itin svarbų pilietinės visuomenės organizacijų, socialinių partnerių ir savanorių aktyvių piliečių vaidmenį skatinant socialinį teisingumą ir atsparumą ES saugumo sistemoje. Šie subjektai labai prisideda prie socialinės sanglaudos mažindami poliarizaciją, skatindami lygybę ir stiprindami demokratines vertybes. Jų darbas didina visuomenės atsparumą įvairiems iššūkiams, pavyzdžiui, klimato kaitai, ekonominiam nestabilumui ir socialinei atskirčiai. ES turi aktyviai remti ir įtraukti šias organizacijas kaip svarbias partneres išsaugant saugią, teisingą ir įtraukią Europą.

4. **Žmonių rėmimas, mūsų visuomenės ir socialinio modelio stiprinimas**

4.1. Europos socialinių teisių ramstis buvo visapusiškai pripažintas vienu iš ES kertinių akmenų, o gerai veikiančios gerovės valstybės ir įtraukios socialinės investicijos yra gyvybiškai svarbios kuriant socialiniu ir ekonominiu požiūriu atsparią visuomenę.

4.2. EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad Europos socialinių teisių ramstis (ESTR) ir toliau turėtų būti kelrodis gerinti socialinę sanglaudą ir darbo sąlygas. EESRK palankiai vertina pasiūlymą parengti naują veiksmų planą dėl Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimo ir 2030 m. užimtumo, švietimo, įgūdžių ir skurdo tikslus. Reikalingas pliuralistinis požiūris, kad būtų galima:

a) įgyvendinti esamas užimtumo ir socialinės srities iniciatyvas, užtikrinti jų vykdymą ir jas stebėti kartu su finansine parama (ES fondais), skirta remti politiką ir programas, kuriomis tiesiogiai prisidedama prie Europos socialinių teisių ramsčio tikslų įgyvendinimo;

b) spręsti užimtumo ir socialines problemas, su kuriomis susiduria Europa, taikydama teisėkūros ir (arba) ne teisėkūros priemones;

c) pripažinti ir stiprinti ESTR ir Europos semestro proceso, kaip vieno iš pagrindinių ES socialinio ir ekonominio valdymo sistemos elementų, ryšį. Naujoji socialinės konvergencijos sistema yra priemonė, skirta stebėti pažangą ir užtikrinti, kad socialinė politika būtų tinkamai įgyvendinama ir finansuojama.

Socialiniai partneriai ir pilietinės visuomenės organizacijos turėtų visapusiškai dalyvauti per visą semestro ciklą.

4.3. Visais lygmenimis vykstantis socialinis dialogas gali atlikti svarbų vaidmenį didinant Europos įmonių augimą, našumą, užimtumą ir konkurencingumą pasaulio rinkose. Itin svarbu skatinti ir stiprinti kolektyvines derybas, taip pat darbuotojų teisę į informaciją ir konsultacijas bei aktyvesnį dalyvavimą pagal nacionalinės teisės aktus ir praktiką. Tokios priemonės yra būtinos siekiant valdyti naujų technologijų, skaitmenizacijos ir dirbtinio intelekto poveikį darbo vietoms, gerinant darbo sąlygas ir darbuotojų teisių laikymąsi. Tiek E. Letta, tiek M. Draghi ataskaitose pabrėžiama, kad būtina stiprinti socialinį dialogą kaip svarbų elementą siekiant užtikrinti tvarų ES konkurencingumą ir gerai veikiančią vidaus rinką. EESRK pritaria iniciatyvai 2025 m. pradžioje parengti naują Europos socialinio dialogo paktą ir toliau ragina Europos Komisiją propaguoti Europos socialinio dialogo rezultatus, skatinti veiksmingą savarankiškų susitarimų įgyvendinimą ir remti socialinio dialogo užtikrinimą nacionaliniu lygmeniu; pabrėžia, kad šiuo atžvilgiu vertinga priemonė būtų Europos semestro socialinės konvergencijos sistema.

4.4. Siekiant remti pokyčius skatinantį ES saugumo ir tvarumo strategijos aspektą, taip pat numatant proveržio technologijų, pavyzdžiui, dirbtinio intelekto, poveikį, svarbu konsultuotis su darbuotojais.

4.5. EESRK pritaria Komisijos Kokybiškų darbo vietų kūrimo gairėms, kuriose daugiausia dėmesio skiriama visų esamų socialinės srities iniciatyvų įgyvendinimui ir stebėsenai, užtikrinant geras darbo sąlygas, mokymą ir sąžiningą darbo vietos keitimą darbuotojams (visų pirma didinant kolektyvinių derybų aprėptį) ir savarankiškai dirbantiems asmenims. Tam reikia konkrečių iniciatyvų ir investicijų. Svarbu skatinti socialiai įtraukią ir sąžiningą darbo rinką, imantis tikslinių veiksmų, skirtų moterims, jaunimui ir neįgaliesiems.

4.6. EESRK ragina imtis veiksmų DVT srityje ir pabrėžia, kad į pirmąją išsamią ES kovos su skurdu strategiją, kurioje nagrinėjami tiek neatidėliotini poreikiai, tiek giliai įsišaknijusios priežastys, koordinuotos pastangos mažinti skurdą turi būti dedamos visose valstybėse narėse. Ši strategija turėtų būti glaudžiai suderinta su Europos socialinių teisių ramsčiu ir apimti koordinuotas valstybių narių pastangas, įtraukiant geriausią praktiką, kad būtų užtikrintas tvarus ir įvertinamas skurdo mažinimas. EESRK pabrėžia, kad svarbu laikytis holistinio požiūrio, kuriuo būtų

stiprinami socialinio saugumo tinklai ir skatinamas integracinis ekonomikos augimas, nė vieno nepaliekant nuošalyje. EESRK ragina plėtoti stiprią socialinę ekonomiką įgyvendinant Socialinės ekonomikos tarybos rekomendaciją skatinti socialiai atsakingą verslą ir naudą visuomenei.

4.7. EESRK pritaria už būsto sektorių atsakingo Europos Komisijos nario paskyrimui ir Europos įperkamo būsto planui. Pastarasis yra labai svarbi iniciatyva, kuria siekiama visiems ES piliečiams suteikti įperkamą, prieinamą, deramą ir tvarų būstą. Pagal kitą daugiametę finansinę programą (DFP) turėtų būti sutelktas patikimas finansavimas, ypatingą dėmesį skiriant pažeidžiamoms grupėms, pavyzdžiui, vyresnio amžiaus žmonėms, neįgaliesiems ir mažas pajamas gaunančioms šeimoms. EESRK ragina įsteigti ES investicijų platformą, kuri sudarytų palankesnes sąlygas nacionalinėms, regioninėms ir vietos partnerystėms, siekiant panaikinti atskirtį dėl būsto ir užtikrinti, kad būsto politika būtų įtrauki ir teisinga.

4.8. Jaunimo dalyvavimas yra labai svarbus Europos ateičiai. EESRK palankiai vertina tai, kad visi Komisijos nariai per *pirmąsias 100 kadencijos dienų* surengs pirmuosius metinius *jaunimo politikos dialogus*. Turi būti sudarytos erdvės struktūriniam jaunimo dalyvavimui ir akcentuojama, kaip jų inovacijos, įsitraukimas ir atsidavimas gali formuoti ES ateitį, kartu visapusiškai puoselėjant socialinį dialogą ir socialinių partnerių prerogatyvas. Komitetas ragina Europos Komisiją imtis konkrečių veiksmų siekiant pagerinti Jaunimo garantijų iniciatyvą ir iniciatyvą ALMA, taip pat įvertinti Europos vaiko garantijų sistemą.

4.9. EESRK ragina imtis skubių veiksmų siekiant visiems žmonėms sukurti lygybės sąjungą, kuri būtų grindžiama kartų teisingumo principais, ir ragina Europos Komisiją įsteigti specialų Lygybės generalinį direktoratą. Taip pat turi būti priimtos neatidėliotinos kovai su sistemine diskriminacija skirtos taisomosios priemonės, skatinant lygias galimybes ir apsaugant visų asmenų teises, nepriklausomai nuo jų kilmės ar tapatybės. Reikės stiprinti esamas kovos su diskriminacija teisines sistemas ir užtikrinti visapusišką įgyvendinimą bei vykdymo užtikrinimą. Tuo turi būti remiamasi vertinant ankstesnes strategijas ir rengiant *naują Lyčių lygybės strategiją po 2025 m., Moterų teisių veiksmų gaires, naują Kovos su rasizmu strategiją po 2025 m., atnaujintą LGBTQI lygybės strategiją, Europos strategiją dėl vyresnio amžiaus asmenų* ir Europos strategijos dėl neįgaliųjų teisių dalį, skirtą laikotarpiui po 2025 m. Kuriant įtraukesnę ES daugiau dėmesio turi būti skiriama marginalizuotoms bendruomenėms ir retai išklausomoms visuomenės grupėms. EESRK ragina pasiekti susitarimą dėl ES horizontaliosios nediskriminavimo direktyvos, kuri Taryboje blokuojama jau daugiau kaip 16 metų.

4.10. EESRK rekomenduoja skatinti Europos socialinės rinkos ekonomikos modelį remiant verslumą ir inovacijas, užtikrinant kokybiškas darbo vietas, įskaitant naujas darbo formas, ir gerinant darbo sąlygas, investuojant į kokybišką švietimą, mokymą ir įgūdžius, užtikrinant teisę į mokymą ir mokymąsi visą gyvenimą, įskaitant perkvalifikavimą ir kokybišką profesinės kvalifikacijos kėlimą, skatinant švietimo ir mokymo įstaigų bendradarbiavimą ir užtikrinant veiksmingą prieigą prie kokybiško mokymo visiems. Be to, pirmenybė turėtų būti teikiama įtraukumui švietimo srityje, taikant vienodų galimybių gerinimo priemones, visų pirma Europos švietimo erdvėje. Programos „Erasmus+“ judumo galimybių didinimas visais švietimo lygmenimis gali paskatinti bendros jaunimo europinės tapatybės ir vertybių formavimąsi.

5. **Mūsų gyvenimo kokybės palaikymas: apsirūpinimo maistu saugumas, vanduo ir gamta**

5.1. Klimato kaita kelia didelę grėsmę ekonominiam ir socialiniam vystymuisi, todėl reikia visapusiškos ilgalaikės strategijos ir koordinuotų veiksmų visais lygmenimis.

5.2. Komisija turėtų imtis veiksmų skatinti įgyvendinti tvaraus finansavimo strategiją, kad investicijų srautai būtų nukreipti į tvarią veiklą. Šiomis aplinkybėmis turėtų būti svarstoma tvarių investicijų socialinė taksonomija.

5.3. EESRK ragina kurti tokią ES, kuri apsaugotų nuo dabartinių ir būsimų klimato kaitos, taršos ir biologinės įvairovės nykimo grėsmių. ES turi imtis veiksmų, kad iki 2040 m. 90 proc. sumažintų išmetamųjų teršalų kiekį, padidintų atsparumą klimato kaitai ir atkurtų gamtą bei biologinę įvairovę, kad ES ir visame pasaulyje nekiltų pavojaus ištekliams, reikalingiems norint patenkinti būtiniausius poreikius (maisto, vandens, energijos, visuomenės sveikatos ir kt.).

5.4. ES mėlynasis kursas taip pat yra viena iš pagrindinių prioritetinių sričių. Kadangi vanduo yra gyvybiškai svarbus ir atsižvelgiant į dabartinius bei būsimus iššūkius, su kuriais susiduria pasaulis ir mūsų žemynas, vanduo turėtų būti laikomas vienu iš prioritetų, o ES mėlynasis kursas turėtų būti priimtas kaip atskira strateginė politikos priemonė, nes vandens politika – tai ne tik klimato politika. Europa su vandeniu susijusius iššūkius gali paversti naujomis technologinės plėtros, visuomenės pažangos, naujų darbo vietų kūrimo, įgūdžių ir verslo augimo galimybėmis, kartu saugant aplinką ir vandens išteklius visų piliečių labui.

5.5. EESRK rekomenduoja imtis veiksmų siekiant atgaivinti ES žemės ūkio sektorių ir skatinti kaimo plėtrą, kad kaimas taptų patrauklesnis jaunimui, moterims, šeimos įmonėms, smulkiesiems ir vidutiniams ūkininkams ir bendrovėms, taip išvengiant gyventojų kėlimosi iš kaimo į miestą. Tokius ūkininkus reikėtų remti pagal tinkamai finansuojamą bendrą žemės ūkio politiką po 2027 m., kuria bus apsaugota Europos maisto gamyba ir užtikrintas jos atsparumas. Ūkiai ir gyvybingos kaimo bendruomenės bus tvarūs tik tada, kai bus subalansuotai patenkinti ekonominiai, socialiniai ir aplinkos apsaugos poreikiai. Tai turėtų atsispindėti *žemės ūkio ir maisto sektoriaus vizijoje*, į kurią turi būti įtraukti ekonominiai, socialiniai ir aplinkos apsaugos tikslai, kad būtų sukurta atspari ir tvari žemės ūkio aplinka. Į ją turėtų būti įtrauktos priemonės, skirtos skatinti inovacijas siekiant tvaraus ir hidrologiškai atsparaus ūkininkavimo praktikos ir remiamos vietos maisto sistemos, kurios yra labai svarbios apsirūpinimo maistu saugumui ir kaimo bendruomenių gerovei.

6. **Mūsų demokratijos apsauga, mūsų vertybių puoselėjimas**

6.1. Pilietinės visuomenės nenuilstamai dedamos pastangos skatinti piliečių dalyvavimą ir aktyvų pilietiškumą, stiprinti socialinį dialogą, skatinti pilietinį dialogą, ginti žmogaus teises ir puoselėti demokratinę praktiką yra neįkainojamas turtas, prisidedantis prie ES tvirtumo, atsparumo ir legitimumo.

6.2. EESRK ragina ES institucijas pripažinti pilietinės visuomenės vertę, nes pilietinė visuomenė yra svarbi veikėja rengiant ir įgyvendinant ES tvaraus augimo, demokratijos apsaugos ir socialinio teisingumo politiką, įskaitant teisingą pertvarką, kuri būtų naudinga tiek piliečiams, tiek darbuotojams, tiek įmonėms. Pilietinė visuomenė padeda remti pažeidžiamiausius asmenis ir tuos, kurie turi mažiau galimybių prisitaikyti prie pokyčių, nes ji sąveikauja su vietos valdžios institucijomis visais lygmenimis ir geba perteikti pasirinktą politinio matmens temą tiesiogiai bendruomenei. EESRK taip pat mano, kad savanoriška veikla turi būti pripažinta ir vertinama kaip esminė aktyvaus pilietiškumo išraiška. Reikia imtis veiksmų siekiant vertinti ir remti savanorišką veiklą kaip pilietinę veiklą, kuria skatinamas piliečių dalyvavimas ir dalyvaujamoji demokratija.

6.3. EESRK ragina ES imtis veiksmų, kad išnagrinėjus sprendimų priėmimo mechanizmų pakeitimus ateityje galiausiai būtų atitinkamai persvarstyta Sutartis užtikrinant pagarbą teisinės valstybės principui, pagrindinėms teisėms ir įvairovei. Demokratija turi būti saugoma nuo vidaus ir išorės grėsmių plėtojant palankią pilietinę erdvę ES viduje ir už jos ribų ir iš dalies pakeičiant demokratijos gynimo dokumentų rinkinį, kad būtų pašalintos demokratinėms institucijoms kenkiančios spragos ir užtikrinant, kad visos valstybės narės laikytųsi bendrų Europos vertybių ir principų.

6.4. EESRK palankiai vertina tai, kad Komisija į savo metinę teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą įtrauks skyrių dėl bendrosios rinkos aspekto.

6.5. EESRK taip pat palankiai vertina tai, kad kuriamas naujas Europos demokratijos skydas, kuris turėtų apsaugoti nuo užsienio šalių kišimosi ir dezinformacijos ir išsaugoti demokratinių procesų vientisumą visoje ES. Ankstyvas Europos demokratijos veiksmų plano įgyvendinimas turėtų padėti apsaugoti pilietines teises, kovoti su diskriminacija ir skatinti įtraukumą, stiprinant pilietinės visuomenės vaidmenį kuriant tvarią ir teisingą visuomenę.

6.6. EESRK ragina teikti struktūrinę paramą nepriklausomoms ir tvirtoms pilietinės visuomenės organizacijoms Europos ir nacionaliniu lygmenimis, pripažįstant jų ir filantropijos bei socialinių partnerių vaidmenį skatinant atsparią visuomenę ir demokratiją, palaikant pilietinius ir socialinius dialogus. Siekdama sukurti iš tiesų palankią aplinką, ES turi teikti pirmenybę šiems dialogams ir parengti Europos tarpvalstybinės asociacijos statuto direktyvą. EESRK pasisako už aktyvų pilietinės visuomenės organizacijų ir socialinių partnerių dalyvavimą rengiant, įgyvendinant, stebint ir vertinant politiką, kad būtų padidintas ES demokratinis, socialinis ir ekonominis gyvybingumas. Siekiant veiksmingai įgyvendinti ES sutarties 11 straipsnį, dialogas su atstovaujamosiomis asociacijomis turi būti atviras, skaidrus ir reguliarus. EESRK primygtinai ragina ES finansavimo programoms, kaip antai „Erasmus+“, „Europos horizontas“ ir sanglaudos fondai, taikyti vertybėmis grindžiamus kriterijus, kad remiami projektai atitiktų demokratijos principus.

6.7. Atkreipdamas dėmesį į Europos Komisijos įsipareigojimą *aktyviau bendradarbiauti su pilietinės visuomenės organizacijomis*, EESRK ragina ES institucijas imtis iniciatyvos ir parengti pilietinei visuomenei skirtą strategiją su aiškiu veiksmų planu. Be to, EESRK ragina rengti kasmetinį pilietinį dialogą arba pilietinės erdvės rezultatų suvestinę, kurioje būtų įvertinta, ar atsižvelgta į pilietinės visuomenės organizacijų indėlį, pateiktą per konsultacijas. Šia rezultatų suvestine būtų galima pasinaudoti kas dvejus metus rengiant pilietinio dialogo ataskaitą, kurioje vertinamas pilietinis dialogas ir pilietinės visuomenės organizacijų veiksmingumas. EESRK ketina glaudžiai bendradarbiauti su Europos Komisija ir kitais pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais pilietinės visuomenės platformos kūrimo, valdymo ir reguliaraus veikimo klausimais, kaip skelbiama įgaliojamajame rašte paskirtajam Komisijos nariui M. McGrath.

6.8. EESRK didelį susirūpinimą kelia pokyčiai kai kuriose valstybėse narėse, kur sumažėjo pilietinės visuomenės organizacijų erdvė. Šios organizacijos atlieka svarbų vaidmenį ginant pagrindines teises ir laisves ir kovojant su stiprėjančia populizmo banga. ES turi toliau priešintis šiems pokyčiams taikydama 7 straipsnio procedūras ir įšaldydama Europos lėšas toms valstybėms narėms, kurios nesilaiko teisinės valstybės principo, teismų sistemos nepriklausomumo ar pagrindinių teisių, pavyzdžiui, asociacijų laisvės ar saviraiškos teisės, arba kurios riboja spaudos ir žiniasklaidos laisvę, kad galėtų manipuliuoti viešuoju diskursu.

7. **Globali Europa. Mūsų galios ir partneryščių panaudojimas**

7.1. Norint užtikrinti tvirtesnę politinę integraciją ir skatinti taiką pasaulyje, svarbiausia yra stiprinti strateginį savarankiškumą, saugoti mūsų ekonomiką nuo technologijų nutekėjimo ir vykdyti bendrą, tikrą ir visavertę užsienio politiką. Šiuo tikslu daugiašalėse institucijose ES turėtų kalbėti vienu balsu, atlikti vadovaujamą vaidmenį jas reformuojant ir pasinaudoti tarptautiniu euro, kaip strateginio turto, vaidmeniu. EESRK rekomenduoja ES užsienio politikoje pradėti taikyti balsavimą kvalifikuota balsų dauguma.

7.2. EESRK ragina skatinti atvirą, taisyklėmis grindžiamą Europos prekybos politiką, papildančią ir pagrindžiančią kitas svarbias ES politikos kryptis pagrindinių teisių ir teisinės valstybės, taip pat klimato, skaitmenizacijos, inovacijų, socialinės ir pramonės politikos srityse. Prekybos susitarimais turėtų būti didinamas atsparumas įvairinant importą, kuriant rinkos galimybes Europos įmonėms, gerinant saugumą ir mažinant geopolitinę riziką, kartu skatinant socialinių ir aplinkos apsaugos standartų laikymąsi ir užtikrinant vienodas sąlygas sąžiningai konkurencijai pasauliniu mastu. Šiais susitarimais suteikiama papildoma prieiga prie svarbiausiųjų žaliavų ir kitų išteklių (įskaitant energiją) gali padėti užtikrinti atsparias, tvarias ir atsakingas ES tiekimo grandines.

7.3. EESRK pasisako už strateginį požiūrį į ES plėtrą, ypatingą dėmesį skiriant Europos taikos ir stabilumo išsaugojimui ir bendros gerovės skatinimui. Už plėtrą atsakingas Komisijos narys turi stengtis užtikrinti, kad įgyvendinant Europos projektą ir toliau būtų siekiama taikos, klestėjimo ir demokratijos ir būtų sukurtas ilgalaikis stabilumas mūsų žemyne, į ES šeimą priimant naujus narius iš Vakarų Balkanų, taip pat Rusijos kaimynines šalis, pavyzdžiui, Ukrainą, Moldovą ir Sakartvelą. Sąjungai, kurią sudarytų 30–35 šalys, dabartiniai ES sprendimų priėmimo procesai gali būti netinkami. Naujajai Europos Komisijai teks svarbi užduotis parengti ir prireikus pritaikyti institucijas, kartu atidžiai stebint šalių kandidačių pažangą perimant pagrindines ES vertybes ir *acquis*. Glaudžiai bendradarbiaudama su Europos Parlamentu, Europos Komisija turi užtikrinti, kad bet kokia būsima plėtra būtų naudinga tiek ES, tiek šalių kandidačių piliečiams ir kad būtų išlaikyti aukšti ES tvarumo standartai.

7.4. Šis procesas turėtų paskatinti organizuotos pilietinės visuomenės dalyvavimą, konkretų vaidmenį atliekant socialiniams partneriams, ir visos politinės partijos turėtų įsipareigoti ginti savo teisę jungtis į asociacijas, saviraiškos teisę, laisvą spaudą bei žiniasklaidą ir kovoti su bet kokiu informacijos monopoliu ar manipuliavimu viešuoju diskursu. EESRK jau žengė svarbų žingsnį plėtros link, suteikdamas galimybę pilietinės visuomenės organizacijų atstovams iš šalių kandidačių *ad hoc* principu dalyvauti kai kuriuose EESRK posėdžiuose, ir ragina kitas ES institucijas pasekti jo pavyzdžiu.

7.5. EESRK ragina ES apsvarstyti galimybę stojimo į ES procese pradėti taikyti balsavimą kvalifikuota balsų dauguma bent jau visais tarpiniais etapais ir užtikrinti, kad sprendimai būtų atviri, skaidrūs ir prieinami platesnei visuomenei. Reikėtų priimti griežtesnes pagrindinių teisių vykdymo užtikrinimo priemones.

7.6. EESRK pritaria tam, kad būtų parengtas naujas Vidužemio jūros regiono paktas, kuriuo būtų skatinamas stabilumas, ekonominis ir socialinis vystymasis ir tvarus augimas visame regione. Šiame pakte pirmenybė turėtų būti teikiama regioniniam bendradarbiavimui tokiose srityse kaip atsinaujinančiųjų išteklių energija, jūrų saugumas ir įtraukios ekonominės ir darbo galimybės, užtikrinant, kad Vidužemio jūros regiono šalys būtų aktyvios partnerės sprendžiant bendrus uždavinius.

7.7. EESRK pasisako už visapusišką ES ir Artimųjų Rytų strategiją regiono taikos, saugumo ir socialinėms bei ekonominėms problemoms spręsti pasitelkiant tikslinį bendradarbiavimą. Šioje strategijoje daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama tam, kaip skubiai ir taikiai išspręsti konfliktus, propaguoti demokratinį valdymą, stiprinti prekybos partnerystes ir darnų vystymąsi, kartu užtikrinant pagarbą visų tautų žmogaus teisėms ir taikų stabilumą bei gerovę regione.

7.8. EESRK mano, kad 2025 m. ES ir Afrikos Sąjungos aukščiausiojo lygio susitikimas yra nepaprastai svarbi galimybė stiprinti ES ir Afrikos ryšius, daugiausia dėmesio skiriant abipusiam ekonominiam vystymuisi, skaitmeninei pertvarkai ir atsparumui klimato kaitai. EESRK pabrėžia lygiateisių partneryščių atremiant bendrus iššūkius, pavyzdžiui, jaunimo nedarbo ir tvaraus žemės ūkio srityse, svarbą, taip skatinant ilgalaikę abiejų žemynų gerovę.

7.9. EESRK ragina Europos Komisiją glaudžiai bendradarbiauti su Jungtinėmis Tautomis ir rengtis jų 2026-iesiems tarptautiniams savanoriškos veiklos darniam vystymuisi metams. EESRK primygtinai ragina Komisiją bendradarbiauti su JT valstybėmis narėmis, pilietine visuomene ir privačiuoju sektoriumi siekiant užtikrinti, kad 2026 m. renginiai veiksmingai didintų informuotumą apie savanorystės vertę, ir įtraukti savanorystę į ES ir nacionalinę vystymosi politiką.

8. **Bendros pastangos ir Sąjungos parengimas ateičiai**

8.1. Komisija turėtų nedelsdama iki 2025 m. vidurio pateikti pasiūlymą dėl daugiametės finansinės programos po 2027 m. ir suteikti ES reikiamų finansinių išteklių politiniams prioritetams įgyvendinti.

8.2. Siekiant užtikrinti tvirtą ir tvarų ES biudžetą, reikalingi nauji nuosavi ištekliai, tad ES turėtų palaipsniui didinti ES nuosavų išteklių ir pajamų, grindžiamų valstybių narių BNP, santykį.

8.3. Rengiantis plėtrai ir reformoms reikia pakoreguoti **ES biudžetą** ir ES nuosavus išteklius, kad būtų galima įgyvendinti Europos investicijų politiką. EESRK ragina sukurti veiksmingą, integruotą ir visas valstybes nares apimančią kapitalo rinkų sąjungą ir visavertę bankų sąjungą, kad būtų toliau derinamos nuostatos ir šalinamos tarpvalstybinės kliūtys, kartu užtikrinant patikimą reglamentavimą ir priežiūrą, siekiant išsaugoti finansinį stabilumą, Europos socialinio modelio tvarumą, apsaugoti vartotojus, investuotojus ir santaupų turėtojus ir sukurti patikimą bendrąją rinką.

8.4. EESRK siūlo įgyvendinant kitą daugiametę finansinę programą įsteigti ES investicijų fondą. Juo turėtų būti siekiama suteikti finansinių išteklių investiciniams projektams, kurie yra strategiškai svarbūs Europai ir būtų tiesiogiai administruojami ES lygmeniu, visų pirma tarpvalstybinės svarbos srityse.

8.5. EESRK siūlo parengti kriterijų rinkinį, kuriuo būtų galima vadovautis nustatant prioritetus ir atrenkant investicijas pagal būsimus ES investavimo pajėgumus. ES investicijų fondas turėtų būti finansuojamas iš įvairių išteklių, įskaitant valstybių narių įnašus, naujus nuosavus išteklius ir bendrą ES skolos vertybinių popierių emisiją. ES finansuojamos investicijos ir valstybės pagalba turėtų būti teikiamos nustatytomis sąlygomis, kad būtų laikomasi teisinės valstybės principo, pagrindinių teisių ir socialinio dialogo.

8.6. Fiskalinė decentralizacija ir savarankiškumas yra labai svarbūs skatinant konkurencingumą. Turėtume kuo geriau pasinaudoti Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone (EGADP) ir sanglaudos fondais, laikydamiesi į rezultatus orientuoto požiūrio. Europos Komisija turėtų paspartinti EGADP, kuri baigs galioti 2026 m., įgyvendinimo vertinimą ir stebėseną, aktyviai dalyvaujant socialiniams partneriams ir pilietinės visuomenės organizacijoms, ir stiprinti techninę paramą, kad būtų užtikrintas visiškas lėšų įsisavinimas ir taip kuo labiau padidintas jų poveikis tvariam augimui. Europos semestras gali būti ES finansavimo gairių pagrindas, be to, jis gali sustiprinti ES augimo strategijų teisėtumą ir veiksmingumą.

8.7. Naujų ekonomikos valdymo taisyklių poveikis naujam 2025 m. Europos semestro ciklui nepadidins fiskalinės erdvės investicijoms tokiu mastu, kad būtų užpildyta investicijų spraga valstybių narių lygmeniu, taip pat, kad būtų pasiekti Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plano tikslai. Stebint pažangą ir užtikrinant, kad socialinė politika būtų tinkamai finansuojama ir įgyvendinama, bus itin svarbu stiprinti ramsčio ir Europos semestro proceso sąsajas. EESRK prašo, kad naujojoje socialinės konvergencijos sistemoje nustatyti tikslai ir kriterijai būtų nuolat stebimi dalyvaujant socialiniams partneriams ir pilietinės visuomenės organizacijoms, siekiant nustatyti tinkamą politiką ir priemones kokybiškam socialiniam modeliui mūsų šalyse apsaugoti. Tam reikia investuoti į teisingos pertvarkos priemones, įtraukias ir tinkamas socialinės apsaugos, sveikatos ir švietimo sistemas, taip pat spręsti perkamosios galios sumažėjimo ir didėjančios nelygybės tarp regionų ir gyventojų grupių problemas, kad būtų išvengta pramonės ir socialinės politikos prioritetų disbalanso.

8.8. Dėl įtempto Europos semestro proceso tvarkaraščio nelieka daug galimybių tinkamai konsultuotis su organizuota pilietine visuomene, tačiau labai svarbu stiprinti jos vaidmenį. Rekomenduojama tobulinti konsultacijų procesą supaprastinant prieigą prie informacijos, gerinant pilietinės visuomenės ir atitinkamų sprendimus priimančių asmenų komunikacijos kanalus, integruojant reguliarius grįžtamosios informacijos mechanizmus ir nustatant struktūrinio dialogo tvarką.

8.9. EESRK prašo Europos Komisijos į 2025 m. darbo programą įtraukti pasiūlymą atlikti Viešųjų pirkimų direktyvos peržiūrą, nes tai leistų „vykdant viešuosius pirkimus tam tikruose strateginiuose sektoriuose pirmenybę teikti europietiškiems produktams“ ir technologijoms; taip pat būtų „modernizuotos ir supaprastintos, visų pirma atsižvelgiant į ES startuolių ir novatorių poreikius, mūsų viešųjų pirkimų taisyklės“ ([1]), kartu atsižvelgiant į poreikį užtikrinti proceso skaidrumą, gerbiant pagrindines teises ir palaikant socialinį dialogą. Reikia kovoti su piktnaudžiavimu, kuris gali pasitaikyti subrangos grandinėse.

8.10. Sanglaudos politika yra ir turi išlikti svarbiausia ilgalaikių investicijų politika ES, kurios esminis vaidmuo – stiprinti socialinę, ekonominę ir teritorinę sanglaudą Europoje. Tai galima pasiekti apsaugant pagrindinius sanglaudos politikos principus, pavyzdžiui, daugiapakopį valdymą, partnerystės principą ir pasidalijamąjį valdymą.

8.11. **Sanglaudos fondai** tebėra labai svarbūs aukštynkryptei ekonominei ir socialinei konvergencijai. Sanglaudos politiką turėtų remti specialus Sanglaudos generalinis direktoratas ir ji turėtų išsaugoti savo daugiapakopio valdymo tapatybę, taip sudarant palankesnes sąlygas geriau pasinaudoti jos programomis, įskaitant „Europos socialinį fondą +“ (ESF +), kuris būtų išplėstas nacionalinėmis lėšomis finansuojamomis ir privačiomis bendro finansavimo politikos iniciatyvomis. Itin svarbu, kad ES lygmeniu vykdoma politika būtų holistinė, koordinuota ir integruota. Be kita ko, būtų galima pasitelkti tokį ES biudžetą, kuris geriau atitiktų socialinius poreikius ir būtų įgyvendinamas per reformuotą Europos semestrą ir jo socialinės konvergencijos sistemą, laikantis patikimos ekonominės, socialinės ir finansų politikos. Be to, ES institucijos, remdamosi programos SURE patirtimi, turėtų įvertinti nuolatinės finansinės priemonės poreikį siekiant stabilizuoti valstybių narių socialines išlaidas išorės ekonominių sukrėtimų atveju ir paremti tų pramonės sektorių ir regionų, kuriuos labiausiai paveikė skaitmeninės ir žaliosios pertvarkos procesai, darbuotojus ir įmones.

Briuselis, 2024 m. gruodžio 4 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Oliver RÖPKE

([1]) Ursula von der Leyen, Europos pasirinkimas. Kitos kadencijos Europos Komisijos politinės gairės 2024–2029 m., p. 11–12.